

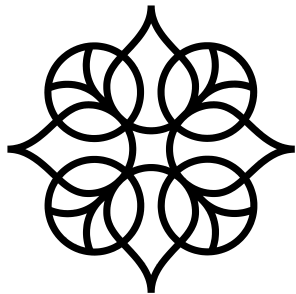

**Esimerkkinä OTE-,
TYÖKE- ja TYÖOTE-
hankkeet Keski-
Suomessa – mitä
tehty ja suunniteltu
tules-puolella ja
psykiatriassa?**

**Yhteistyöllä työhön paluuta tukemaan
Visa Kervinen
TYÖOTE-hanke KSshp
17.3.2021**

Keski-Suomen OTE-hanke: Taustaa ja ongelmia

- Suomessa selkäkipupotilaiden sairauspoissaolot hoidon jälkeen ovat n. 2 x pidempiä kuin muissa maissa! Sairauspoissaolot kirjoitetaan kaavamaisesti, ei huomioida työn vaatimuksia.
- Erikoissairaanhoidon, terveystieteiden ja työterveyshuollon toimintojen erillisyydet ja ”osaoptimointi”!
- Työterveyshuoltoa ei tunneta palvelujärjestelmässä, se on ollut ”irrationaalinen” järjestelmä terveydenhuollossa
- Hoidon ja kuntoutuksen suorat kustannukset ovat paljon pienemmät kuin sairauspoissaolojen suorat ja epäsuorat kustannukset!

Potilaiden työhönpaluun kesto (pv) sairaaloittain selkäleikkauksen (ICD-10:M51.1) jälkeen

Keskiarvot (ka.), 95 %:n luottamusvälit (95 %:n LV) ennen kokeilua 1998^{1,2} ja 2013² sekä kokeilussa (2017–18³).

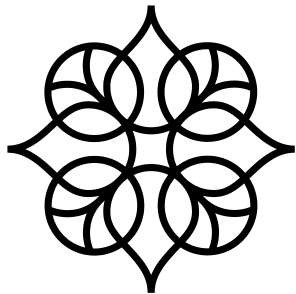
Kesto keskiarvo sairaaloittain (95 %:n LV)				
Ajankohta (potilaita)	TAYS	Keski-Suomen keskussairaala	KYS	Koko maa
V. 1998 (n)	60 (249)	74 (131)	91 (157)	72 (3 049)
V. 2013 (n)	80 (67.4–92.2) (129)	78 (64.7–90.6) (131)	92 (82.3–102.9) (157)	82 (79.2 -85.4) (2 040)
Kokeilussa 2017–2018 (N)		38 (33.9–42.1) (28)		

¹Tieto luottamusvälistä puuttuu

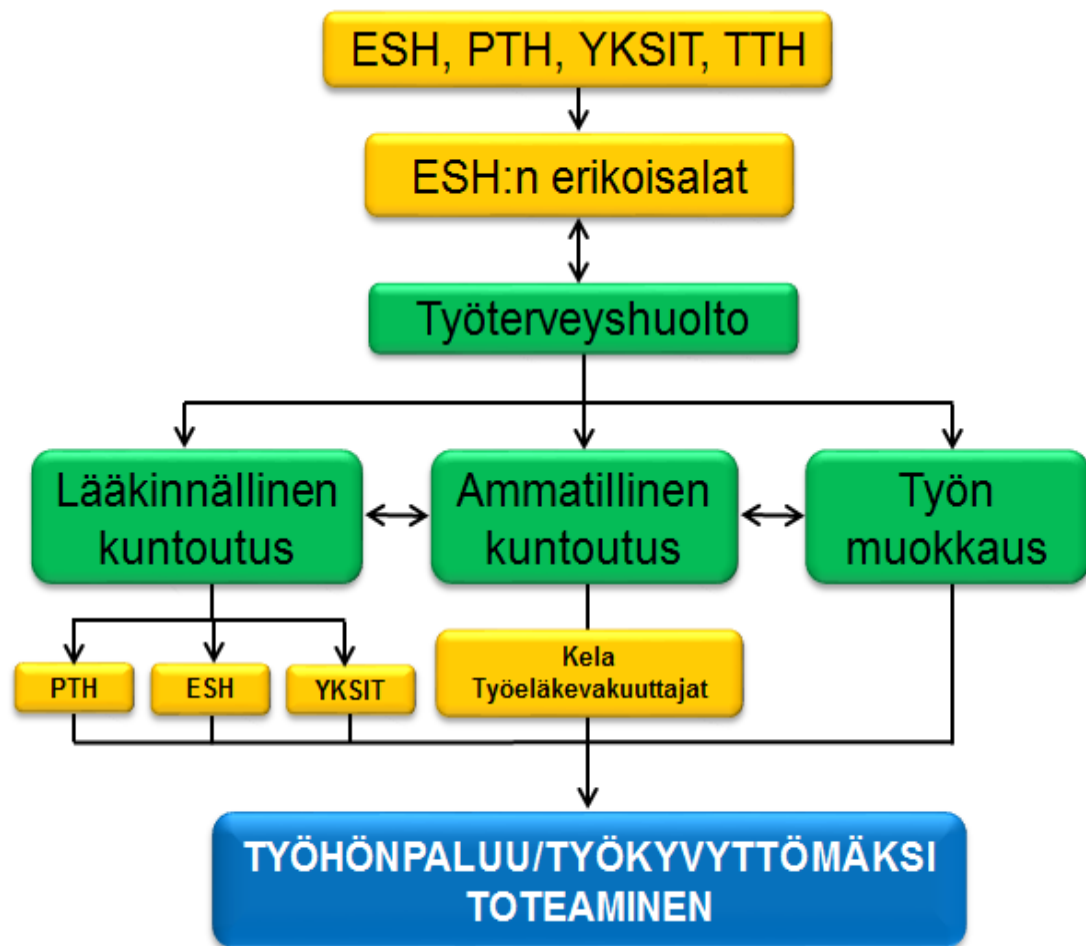
²Korvattujen sairauspoissaolopäivien kesto hoidon jälkeen

³Työhönpaluun kesto (hoidon jälkeisestä sairauspoissaolosta riippumatta) hoidon jälkeen

Piitulainen K, Korhonen I, ym. Suomen Lääkärilehti 17/2019; 1048-1051.

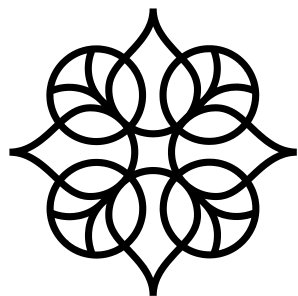
Keski-Suomen malli työkyvyn tukemisessa

Suomen Lääkärilehti
2019;74(17):1048-1051

Potilas saa ESH:sta aiempaa lyhyemmän sairausloman ja hänet ohjataan työterveyshuoltoon työkyvyn arviointia ja työhönpaluu-suunnitelman tekoa varten.

Työterveyshuollon case manager koordinoi potilaan työkyvyn tuen toimet.

Prosessi Keski-Suomen mallissa

Erikoissairaanhoido

- **Työterveystoimijatieto** ja **lupa** tietojen välittämiseen kysytään potilaalta ja **kirjataan** potilastietojärjestelmään
- Lyhyt sairauspoissaolo
- Lääkäri kirjaa epikriisiin **toimintakyvyn rajoitteet** ja tekee potilastietojärjestelmään määräyksen: **Lähete työterveyshuoltoon** työkyvyn tukemiseksi
- Sihteerit huolehtii, että e-lähete menee työterveyshuoltoon
- Eri yksiköissä sovittu ammattilaisten roolit: esim. lääkäri, jonohoitaja/hoidonohjaaja, sihteeri

Tiedonkulku

E-lähete tietoturvalisella yhteydellä työterveyshuollon potilastietojärjestelmään

Edellyttää sähköistä lähete-palautekanavaa erikoissairaanhoidon ja työterveyshuollon välillä

Työterveyshuolto

Nimetty läheteiden vastaanottaja välittää potilaan tiedot omalle hoitotiimille (case manager)

Case manager

- ottaa yhteyttä potilaaseen viiveettä ja varaa ajan työterveyslääkärille hyvissä ajoin ennen sairauspoissaolon päättymistä
- selvittää työnantajalta työn muokausmahdollisuudet
- koordinoi tarvittavat työkyvyn tuen toimet (kuntoutus, osapäiväraha ym.)

Työkyvyn arviointi erikoissairaanhoidon jälkeen

Kaikki Keski-Suomen työterveyshuollot mukana

Erikoisala	Sairaus/toimenpide	Sairauspoissaolon kesto ESH:n jälkeen
Ortopedia	Lannerangan välilevytyrän poistoleikkaus	2 viikkoa
	Selän luudutusleikkaus	2 kuukautta
	Polven primaaritekonivelleikkaus	4 viikkoa
	Lonkan primaaritekonivelleikkaus	4 viikkoa
	Olkapään kiertäjäkalvosinrepeämän korjausleikkaus/avarrusleikkaus	6 viikkoa
	Olkapään tekonivelleikkaus	6 viikkoa
Kirurgia	Kaikki vatsaelinkirurgiset leikkaukset	1-2 viikkoa
Fysiatria	Selkäsairaudet	Yksilöllinen tilanteen mukaan
Sisätaudit	Sepelvaltimotauti/Sydäninfarkti	Harkinta: 2-4 viikkoa
	Sepelvaltimotauti/Ei infarktia	Noin 1 viikko
	Sepelvaltimotauti/ohitusleikkaus	2 kuukautta
Neurologia	MS-potilaat	Yksilöllinen pahenemisvaiheen/tilanteen mukaan
Psykiatria	Depressiohoitajat PTH:ssa Masennuspotilaat (lievä ja keskivaikea)	Yksilöllinen lyhyt sairauspoissaolo tilanteen mukaan
	Kaikki psykiatriset sairaudet	Yksilöllinen lyhyt sairauspoissaolo tilanteen mukaan
Päivystys	Kotiutettavat tapaturmapotilaat	2 viikkoa

Win-win - Kaikki hyötyvät!

Potilas

- Sovitut työkyvyn arviointikäynnit ja kontrollit työterveyshuollossa
- Yksilöllinen työhön paluu ja tarvittavat tukitoimet käytössä -> pysyvän työkyvyttömyyden riski vähenee

Sairaala

- Keskittyy ydintoimintaansa: potilaan voinnin seuranta ja työhön paluun järjestelyt ovat sovittuina työterveyshuoltoon
- Sairaalalääkäri ei yleensä tunne potilaan työtä -> ei tarvitse myöskään arvioida pidempiaikaista työkykyä
- Alle 2 kk sairauspoissaolo ei edellytä sairaalalääkärin B-lausuntoa

Työterveyshuolto

- Tieto työterveyshuoltoon ajoissa -> työkyvyn arviointi, työkyvyn tuen ja työhön paluun järjestelyt ehditään hyvin aikatauluttaa ja sopia.
- Työterveyshuollon osaaminen tulee nykyistä tehokkaammin käyttöön.

Työnantaja

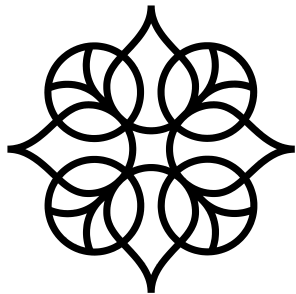
- Osa työntekijöistä palaa työhön aiemmin kuin vanhalla toimintatavalla, sijaistarve vähenee, tuottavuus kasvaa

Yhteiskunta

- Työkykyinen työntekijä työssä -> verotulot kasvavat, sairauspäiväkulut vähenevät, työllisyys paranee

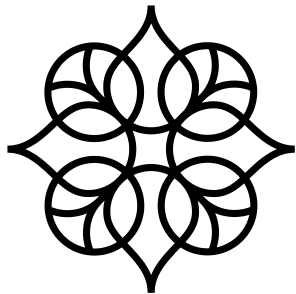
TYÖOTE- mistä on kyse?

- Valtiovarainministeriön ”Julkisen sektorin tuottavuus” -työryhmän toimeksiannosta aloitettiin kolmivuotinen TYÖOTE-hanke 2020 syyskuun alussa
- Hanke tehostaa työterveyshuollon ja julkisen terveydenhuollon yhteistyötä levittämällä Keski-Suomessa käytössä olevan toimintamallin koko Suomeen.
 - Parantamalla erikoissairaanhoidon ja työterveyshuollon yhteistyötä pystytään työntekijän hoito-, kuntoutus- ja työhön paluun prosessia tehostamaan.
 - Työterveyshuollon osaaminen työkykyasioissa on hankkeen myötä nykykäytäntöä nopeammin ja systemaattisemmin julkisen terveydenhuollonkin hyödynnettävissä.
 - Erikoissairaanhoidosta kirjoitetaan esim. lannerangan välilevyoperaation tai tekonivelleikkauksen jälkeen vain lyhyt sairauspoissaolo, ja potilas lähetetään työterveyshuoltoon aktiivisia työkyvyn ja työhön paluun tukitoimia varten.
 - Toimintamallia sovelletaan myös sepelvaltimotautipotilaille ja masennuspotilaille

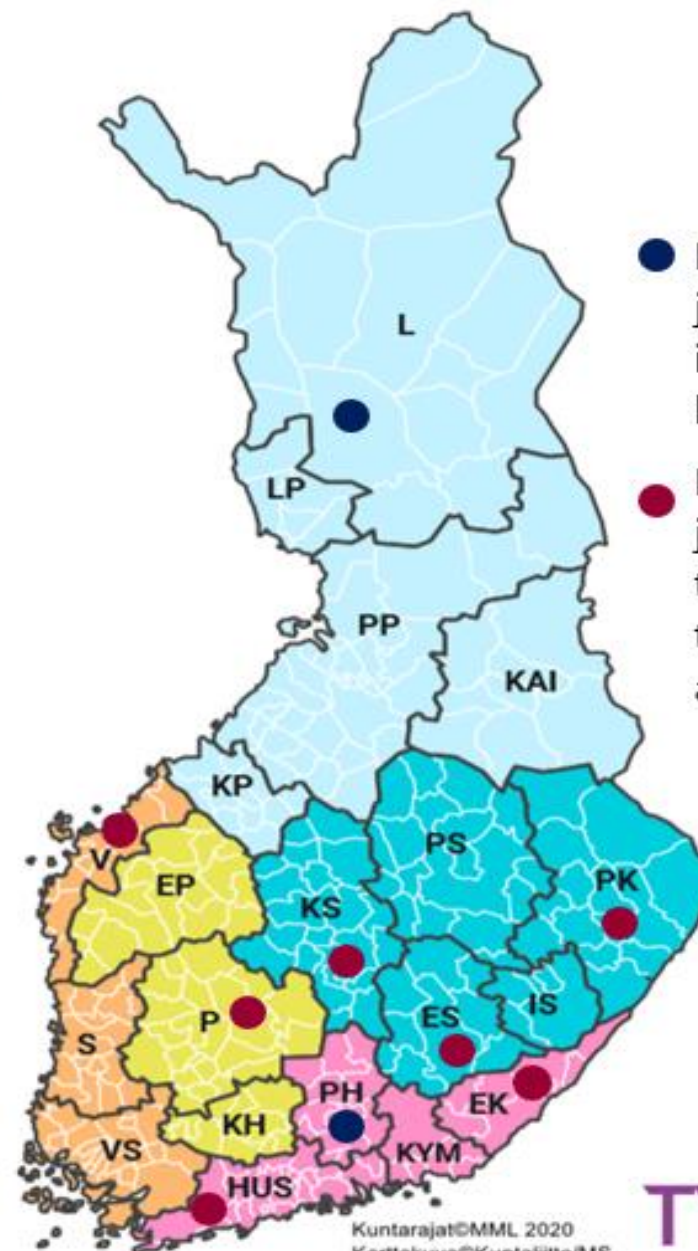
TYÖOTE- mistä on kyse?

- Hankkeessa Työterveyslaitos levittää Keski-Suomessa käytössä olevan toimintavan kaikkiin Suomen sairaanhoitopiireihin kolmen vuoden aikana. Tämä geneerinen toimintamalli viritetään kunkin alueen ominaispiirteisiin sopivaksi.
 - v. 2020 aloitetaan toiminta 5-6 sairaanhoitopiirissä.
- Hankkeen vetovastuussa on Keski-Suomen sairaanhoitopiiri. Toimintamallin juurruttamisen toteuttaa Työterveyslaitos.
- Syntyvien toimintamallien laatu ja toimivuus varmistetaan auditoinnein, ja hankkeeseen liittyy myös Itä-Suomen yliopiston vastuulla oleva vaikuttavuustutkimus.

Sairaanhoidon erityisvastuualueet ja sairaanhoitopiirit 2020, väestö 31.12.2018

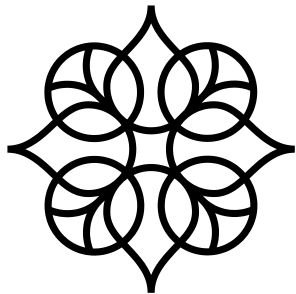
HYKS erva	2 173 797 as.	51 kuntaa
Helsinki ja Uusimaa	1 667 203	24
Etelä-Karjala	128 756	9
Kymenlaakso	166 623	6
Päijät-Häme	211 215	12
KYS erva	805 133 as.	65 kuntaa
Pohjois-Savo	245 602	18
Etelä-Savo	100 226	9
Itä-Savo	41 060	4
Keski-Suomi	252 676	21
Pohjois-Karjala	165 569	13
OYS erva	738 690 as.	68 kuntaa
Pohjois-Pohjanmaa	409 418	29
Kainuu	73 061	8
Keski-Pohjanmaa	77 689	10
Lapin	117 350	15
Länsi-Pohja	61 172	6
TAYS erva	900 724 as.	52 kuntaa
Pirkanmaa	535 044	23
Etelä-Pohjanmaa	194 316	18
Kanta-Häme	171 364	11
TYKS erva	869 786 as.	58 kuntaa
Varsinais-Suomi	481 478	28
Satakunta	218 624	17
Vaasa	169 684	13
Manner-Suomi	5 488 130 as.	294 kuntaa
Ahvenanmaa	29 789 as.	16 kuntaa
Koko maa	5 517 919 as.	310 kuntaa

- Merkitsee shp:iä, joka on ilmoittanut kiinnostuksensa.
- Merkitsee shp:iä, jonka kanssa on tehty sopimus toiminnan aloittamisesta.

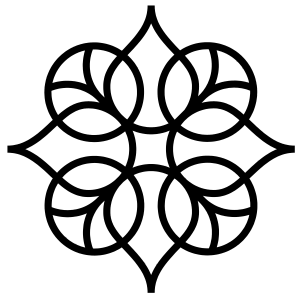
TYÖOTE- mistä on kyse K-Sshp:ssa?

- TYÖOTE-hanke jatkaa OTE7-hankkeessa ja TYÖKE-hankkeessa v. 2017 aloitetun ja vaikuttavaksi havaitun ns. Keski-Suomen mallin ylläpitämistä ja kehittämistä varmistamalla sen toimivuutta ja jatkuvuutta
- Mukana olevien potilasryhmien kohdalla vahvennetaan toimintamallia säännöllisellä yhteydenpidolla eri toimijoiden kanssa
- Laajennetaan toimintamallia uusiin potilasryhmiin Keski-Suomessa
- Osallistutaan hoito- ja kuntoutusketjujen valmisteluun
- Kehitetään edelleen Keski-Suomen työterveyshuollon toimijoiden yhteistyötä
- Varmistetaan sujuvaa tiedonkulkua eri yhteistyösapuolien välillä ja osallistutaan uuden Aster potilastietojärjestelmän kehittämiseen
- Kehitetään työkykykoordinaattorin ja työterveyshuollon erikoislääkärin tehtäviä osaksi sairaanhoitopiirin vakituista toimintaa

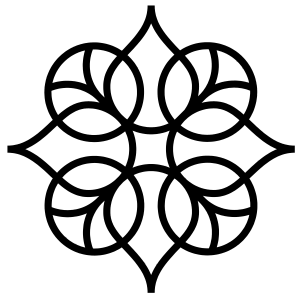
TTH yhteistyöllä depressiohoitajan kanssa masennuspotilaan tukena

- Potilaan ohjaus työterveyshuoltoon: pot. luvalla depressiohoitajan lähete turvapostilla / puhelu läheteiden vastaanottajalle tai omalle työterveyshoitajalle
- Lyhyt tiivistelmä esim. pitkäaikainen masennus, sairauspoissaolotilanne, muutama DH-käynti suunnitelmissa, pyyntö työterveyshuoltoon työkyvyn tukeen ja seurantaan
- DH kysyy seuraavalla kerralla onko potilas käynyt työterveyshuollossa tai sieltä otettu yhteyttä

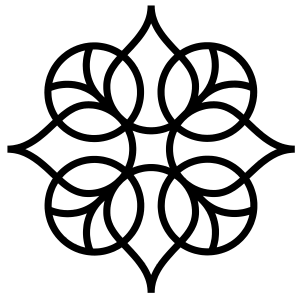

TTH yhteistyöllä psykiatrisen potilaan tukena esh:ssa

- Työterveyshuolto mukaan erikoissairaanhoidon hoito- ja kuntoutusketjuihin
- Kaikki psykiatriset sairausryhmät mukaan koskien työikäisiä potilaita, joilla on työterveyshuolto
- Ensikäynnin haastattelurunkoon kysymys työterveyshuollon yhteystiedosta ja lupa lähettää sinne tietoja

TTH yhteistyöllä psykiatrisen potilaan tukena esh:ssa

- Kaksisuuntainen tiedonkulku potilaan luvalla
 - Osastohoidon päättyessä potilaan luvalla loppulausunto työterveyshuoltoon. Tarvittaessa työterveyslääkäri mukaan kierrolle tai hoitoneuvotteluun etänä potilaan luvalla.
 - Ohjaus työterveyshuoltoon (palaute) käyttöön psykiatrisessa esh:ssa (hoitoprosessista vastaava hoitaja, psykologi, sosiaalityöntekijä tai lääkäri)
 - Diagnoosi, tehdyt diagnostiset tutkimukset/ kartoitukset, mahd. sairauspoissaolon kesto, toimintakyvyn rajoitteet, pyyntö työkyvyn arviosta / työhön paluun suunnitelmasta
 - Työterveyshuollosta potilaan luvalla tietojen lähettäminen esh:oon
 - Potilaan hoitoprosessista vastaava työntekijä mukaan työterveyshuollon työterveysneuvotteluun
- Sairauspoissaolokäytäntö: esh:sta lyhyemmät sairauspoissaolotodistukset ja työkyvyn arviointi siirtyy työterveyshuoltoon (keskimääräinen toimintakyvyn laskun kesto)

Nova-psykiatria

Potilaan hoidon prosessista Nova-psykiatrialla vastaava hoitaja tai psykologi, sosiaalityöntekijä tai hoidosta vastaava lääkäri

Ohjaus (E-PAL) potilaan työkyvyn arviointiin tai työhön paluun tukemiseen

Potilaan lupa välittää tieto työterveyshuoltoon kysytään selvittely-käyntien yhteydessä, tarvittaessa lyhyt sairauspoissaolo, jonka jatkon tarve selvitetään työterveyshuollossa

Psykiatrinen konsultaatio, tiedon kulku

Lähetteen vastaanottaja
Työterveyshuollon palvelut

Työkykyarvio,
työkyky-suunnitelma

Case manager
Työterveyshuollon palvelut

Oma työterveyshoitaja ottaa yhteyttä potilaaseen

Koordinoi

Muut toimijat

- Ennaltaehkäisevät palvelut (kunta)
- Omahoitosivustot
- Työeläkelaitokset
- Työllisyys- ja TE-palvelut
- Yhdistyksien ja järjestöjen vertaistuki
- Netiterapiapalvelut
- Ammatillinen kuntoutus
- Kuntoutuspsykoterapia
- Kelan palvelut (edut)

Sosiaalipalvelut

- Perhe- ja lastensuojelupalvelut
- Sosiaalinen kuntoutus (päivä- ja työtoiminnot, sosiaalinen isännöinti, kotihoito, asumispalvelut)
- Aikuissosiaalityön ohjauspalvelut (etuneuvonta, palveluohjaus)

Työterveys-
huollon palvelut

- Työterveyshuollon depressiohoidon moniammatillinen malli
- Työkyvyn arviointi, psykoterapiatarpeen arviointi
- Seuranta, uusimisen ehkäisy
- Ammatillinen kuntoutus
- Case managerointi (työkykykoordinointi, kuntoutustarpeen arviointi, palveluohjaus, työhön paluun tuki)
- Työterveysneuvottelu

Yleislääkäri-
vastuiset palvelut

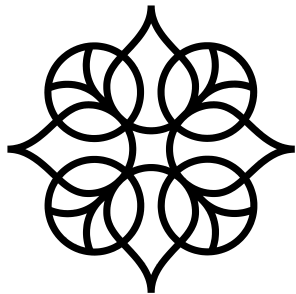
- Päihdehoito
- Ryhmätoiminnot
- Somaattisten sairauksien hoito

Erikoislääkäri-
vastuiset palvelut

- Kunnan psykiatrivastuiset palvelut
- Psykiatrin konsultaatio
- Nova-psykiatrian palvelut
- Konsultaatiopalvelut
- Vastaanottopalvelut
- Keskitetty päivystys
- Osastohoidon palvelut

Psykiatrisen potilaan tuki TTH:ssa

- Työterveyslääkärin, työterveyshoitajan ja yleensä työterveyspsykologin (3-5krt) vastaanottokäynnit työkyvyn arvioinnissa ja työkyvyn tukena
- Useimmilla sairaanhoito mukana (supportiiviset keskustelut vastaanotolla)
- Lääkehoito
- Usein yksityispsykiatrin konsultaatiot
- Harvoin lyhytpsykoterapia (10krt, ei kuulu Kelan korvattavaan tth-toimintaan)
- Työkyvyn arviointi ja yksilöllinen työhön paluun suunnitelma
- Ammatillinen ja lääkinnällinen kuntoutus
- Työterveysneuvottelu

Kiitos!